

szemlélni: „Ügy szerette Isten a világot . . .” — „Ne szeressétek a világot!” Az első mondat a szeretet leáradásának kezdő aktusára vonatkozik, a másodiknak távlata a már megvalósult (igazában teológiailag elővételezett) eszkatológia, amelynek alapján az elítélt és kárhozott világ szeretetéről természetesen nem lehet szó.

Szent János tanítása a szeretet drámáját szemlélteti. Legteljesebb, legösszefoglalóbb szövege a szeretetről az első levél 4. fejezetében található, ahol a jól ismert szavakat is olvassuk: „Szeretet az Isten: aki a szeretetben van, Istenben van és Isten öbenne.” Ezek a szavak a maguk módján a búcsúbeszéd tanítását foglalják össze: az üdvtörténet forrása és célja a szeretet. Forrása: az örök isteni szeretet az Atya és Fiú között. Célja: ennek a szeretetnek a megvalósulása közöttünk és bennünk. A mi szeretetünk a megtestesült Ige bennünk élésének megjelenési formája, az Isten látható, világban megmutakozó önközlésének emberileg megtapasztalható kifejeződése minden időn, minden nemzedéken keresztül.

Eugen Walter

A LEGNAGYOBB ADOMÁNY ÉS LEGFONTOSABB ERÉNY

1Kor 13

Ez a fejezet már régóta „a szeretetről szóló Énekek éneke” nevet kapta. 13 verse kiállja az összehasonlítást a világirodalom legszebb darabjaival, jóllehet a szerző nem törekedett ilyesmire.

Három „ha“-val kezdődő mondat az első „strófa” (1-3. vers) alaki váza. Ezek nem irreális mondatok, nem önkényesen fölvetett esetek; sőt lehetséges és mérlegelendő lenne, hogy így fordítsuk őket: Ha az emberek vagy az angyalok nyelvén szólok, de szeretet nincs bennem . . . Hiszen Pálban valósággal sok megvan azokból az adományokból, amelyeket itt felsorol. Igaz, még fokozza őket. Elmegy a végső határig, mert még akkor is igaz marad az, amit mondani akar, sőt akkor még hatalmasabban kitűnik, mi mindezzel szemben a szeretet. A felsorolt adományok és csodák mind nagyok — de a szeretet előtt földig kell hajolniuk. Figyeljük meg, milyen fontos, hogy Pál mind a három mondatot első személyben fogalmazza, tudniillik csak így lehet ilyen radikálisan kifejezni: semmi sem vagyok. Ez az egyesszám első személy a *legtapintatosabb módja* annak, hogy önbírálatra segítse a többieket, anélkül, hogy nyersen és kereken a fejükhöz vágna: ügyet sem vetek a legnagyobb karizmáitokra sem, ameddig hiányzik bennetek a szeretet. Természetesen azért kezd a nyelveken beszéléssel, mert a korintusiak éppen ezt értékelték igen nagyra.

Akit eltölt az Isten, akit megragad a Lélek, annak nemcsak a szíve, hanem a szája is túlradhat, talán nem is történhet másképp. Azok, akiket akkoriban a Lélek megragadott, mindenesetre megpróbálták kimondani a kimondhatatlant, vagy kiénekelni magukból, megkísérelték a szavakból és lélegzetből a legvégsőt kipréselni, amire a beszélt nyelv módot adott. De aki ilyen elragadtatva beszél, az éppenséggel nem nagyon tudja kifejezni magát. Megeshet, hogy miközben egész személyiségét beveti, inkább sajátmagában tetszeleg, mint a többieknek használ. A többieket pedig, az eksztatikus jelenetek szemtanúit, ez hamis kíváncsiságra vagy irigységre ösztökélheti. Tehát lényege szerint és Isten felől nézve az ilyen beszéd *üres és tartalmatlan* is lehet. A „zengő érc vagy pengő cimbalom“ drasztikus hasonlatára Pált talán az is készítette, hogy pogány istentiszteleteken használtak ilyen hangszereket, sőt Korintusban állítólag híres hangszeripar volt.

Lényegében azonban ugyanez érvényes a karizmákra, amelyeket az apostol magukban véve többre értékelt a nyelveken beszélésnél. A „prófétálás“ nemcsak a jövődő megjósolása, hanem mint sugalmazott beszéd a szív rejtett dolgainak felfedése is, hogy felrázzon és vigasztaljon. „Isten titkainak ismereténél“ az apostol nem annyira új kinyilatkoztatásokra gondol, mint inkább az összefüggések megértésére. Az igazi teológus is az, aki nem csupán történeti módszerekkel kezeli a szent iratokat, hanem igazán azt fedezi fel, érzi meg bennük, „amit Isten akart ezzel mondani“. Ezt nevezhetnénk a hit megismerésének. Innen azután az apostol rátér a hitnek egy másik oldalára, amelyet Jézus szava nyomán „hegyeket elmozdítónak“ nevez (Mt 17,20). De az ilyen csodával megerősített hit is semmi lenne a szeretet nélkül. Ha elgondolhatatlannak tűnnék előttünk, hogy valakiben ilyen hit lehetne szeretet nélkül, akkor tanuljuk meg a hegyibeszédből, hogy valaki Jézus nevében ördögöket űzhet ki, és mégis azok közé tartozhat, akiket ő nem ismer (Mt 7,23).

Ahol azonban *a szeretet nagy műveit* cselekszik, nem csupán nagyokat, hanem igazán a legnagyobbakat, ott csak meg kell lennie a szeretetnek? Igen is meg nem is! Bizonyos, hogy a szeretet ilyesmit cselekszik — de az ilyen cselekedet még nem az igazi szeretet csillogtatásának bizonyossága. Ahol a szeretet ilyen kifejezetten hősi cselekedeteiről van szó, igazán nehéz arra gondolni, hogy nincs egyúttal szeretet is. Itt éri el a felsorolás a kritikusságot. De számot adhatunk magunknak arról, hogy az ember olyan tetteket is öntetszeglésből csinálhat, amelyekben úgy látszik, és úgy is gondolják róla, hogy mindenestül odaadja magát embertársainak. Lehetséges az a szörnyű dolog, hogy az ember a karitás művei által kihúzza magát a szeretet alól.

Micsoda hát az a szeretet, amelyről olyan nagyot mondtak nekünk? Erre a középső strófa (4-7. vers) felel. De hogyan? Aki az első strófa

fokozásai után idáig ér, annak ez a felelet először szükségképpen csalódást okoz. Semmit sem találunk többé a mondatok nagy lendületéből. Egyszerűen, mesterkéletlenül sorakoznak egymás mellé a kijelentések, számlálja föl a levél a szeretet tizenöt tulajdonságát. Ez igaz, de mély oka van. S aki ezt fölismeri, annak csalódottsága lelki haszonná és vigasszá változik.

„A szeretet . . .” Honnan tudja ezt az apostol? Egyszerűen eszményi vonásokat állított össze itt? Semmiképpen. Egy kép lebeg előtte, amelyről leolvassa. Pontosabban szólva *két kép*: egy pozitív és egy negatív. A pozitív kép Jézus Krisztus lényé, akiben Isten szeretete emberi módon nyilatkozott meg. A negatív pedig a korintusi egyházközség viselkedése. A szeretet itt következő meghatározásait vonásról-vonásra megérthetjük ebből a két képből.

Nem akarunk minden szót megtárgyalni, inkább néhány nagy szempont adunk meg, amelyek lehetővé teszik az áttekintést és behatólátást. Az első főbenyomás talán az, hogy nagyon *mindennapi dolgok* hangzanak el. Igen, ez bizonyos: éppen olyanok, amelyek megóvnak attól az illúziótól, mintha megvolna bennünk a szeretet, ezekben az elemi és józan mozzanatokban pedig szabadjára engedhetnénk magunkat. Sem mire sem megyünk itt túlradó érzelmekkel; nagyon vitézül ki kell tartani, hogy például türelmesek legyünk és jóságosak maradjunk, hogy ne gerjedjünk haragra és az elszenvedett rosszat ne hozzuk elő újból, ne hányjuk hangosan vagy halkán a másik szemére.

Ha a felsorolt vonásokat pontosabban megvizsgáljuk, akkor hamarosan rájövünk, hogy itt inkább *hősi követelményekről* van szó. Persze ha követelményekről beszélünk, rögtön ki kell javítani magunkat: ezek a magatartási módok egyáltalán nem követelményként jelennek meg, hanem egész egyszerűen arról van szó: a szeretet ezt teszi, a szeretet ilyen. Ha megvan benned a szeretet, akkor mindez nem nagy dolog. Legalábbis nem fogsz belőle nagy dolgot csinálni, sem mások, sem saját magad előtt.

De hogy minden tartózkodás ellenére is valami egészen szokatlan magatartás leírásáról van itt szó, azt különösen az a megfigyelés erősíti meg, hogy a leírás nagyrésze negatívumokkal történik: nyolcszor találjuk azt, mit *nem* tesz a szeretet. Ez csak azzal függhet össze, hogy a megfelelő pozitív kifejezések egyszerűen azt írják le, amilyen az ember természetétől fogva, ahogyan emberek között többnyire történik. Hogy ne így történjék, ahhoz egy hatalmas erőre van szükség, amely az embert úgyszólván ár ellenében engedi úszni. Mindezenközben különösen is kitetszik az, mit lát az apostol a korintusiakban . . .

Egészen másfajta azután a négy utolsó fordulat. Szerencsére mégsem elég a szeretetről csak tagadó formában beszélni. Hiszen ez a leg-

pozitívabb dolog, ami csak lehetséges, éspedig minden oldalon. A szeretet kitölti a jónak minden lehetőségét, minden terét. Ezért hangzik föl négyyszer egymásután ez a diadalmas „minden“. Ha nem a szeretetről mondanák ezt, akkor belső vakmerőség vagy túlzott külső követelés lenne. Csakis a szeretet lehet olyan gazdag abban, ami idelenn belőle kiárad, hogy nem merül ki azonnal vele, amint különben minden emberi erő kimerülne. A „minden“-t persze az apostol éppen olyan védhetsenül mondja, mint amikor így szól: „mindenkinek mindene lettem“. Az ilyen kifejezések jóakarató magyarázatot igényelnek. Mert természetesen vannak olyan esetek, amikor az igazi szeretetnek föl kell fednie valamit, amikor a nagyobb szeretet éppen abban áll, hogy könnyörtelenül ragaszkodik a helyes mértékhez. Hiszen a szeretet elválaszthatatlan az igazságtól. Szereti a békét, de nem mindenáron, mert az ellenére volna az igazságnak. De az, hogy még ott is remél, ahol már igen sokszor csalódott, tulajdonképpen sohasem vezethet vagy nem magyarázható rosszra. És erre mindannyian rá vagyunk utalva. Éppen azt nem szabad soha felednünk, hogy az apostol elsősorban nem a mi szeretetünkről beszél, hanem magáról a szeretetről, az pedig Isten szeretete, és a mienk abban a mértékben, amennyire Isten szeretete hatalomra jutott bennünk.

Ebben az összefüggésben talán röviden kitérhetünk arra az egyesek számára elkerülhetetlen kérdésre is: milyen szeretetet dicsóít ez az „énekek éneke“, az isten- vagy az emberszeretetet? Erre azt kell felelnünk, hogy végső soron itt nincs, mert nem lehet különbség. Ez a két- tő végső soron egy, akkor is, ha egyik vagy másik konkrét vonást csak Istenre vagy csak az embertársra lehet alkalmazni.

Forrás: Eugen Walter: Der erste Brief an die Korinther. Geistliche Schriftlesung 7. Patmos Verlag, Düsseldorf 1969.

Löffler Mária

HETVENHÉTSZER

Jézust egyszer megkérdezte Péter: „Uram, hányszor vétkezhet ellenem felebarátom, hogy megbocsássak neki? Talán hétszer?“ Jézus felelete ez volt: „Mondom neked, nem hétszer, hanem hetvenhétszer“ (Mt 18,21-22, vö. Lk 17,3-4). Vagyis mindig.

Szembetűnő, hogy Krisztusnak ezt az utasítását sok esetben elhanyagoljuk. Sőt azt is láthatjuk, hogy éppen a „legbuzgóbb“ keresztények ítélik el a legkönnyebben felebarátjukat. Mi lehet ennek a következtelen magatartásnak az oka?